

MACIEJ BERNATT

Populism and Antitrust: The Illiberal Influence of Populist Government on the Competition Law

(Cambridge University Press 2022, [cambridge.org](https://www.cambridge.org))

Prawo konkurencji służy temu, by rynki działały dla dobra konsumentów. Równocześnie poprzez oddziaływanie na siłę rynkową przedsiębiorców i obniżanie barier uczestnictwa w życiu gospodarczym prawo to może pozytywnie wpływać na demokrację. Takie funkcjonowanie prawa konkurencji zależy jednak od tego, czy organy ochrony konkurencji i kontrolujące je sądy są w stanie stosować prawo w sposób efektywny i bezstronny. Książka pokazuje, że rządy populistów wiążące się z osłabieniem *checks and balances* demokracji liberalnych, kryzysem praworządności i przewartościowaniem roli państwa w gospodarce negatywnie oddziałują na system ochrony konkurencji zarówno na poziomie krajowym jak i ponadnarodowym (w UE). Tym samym zagrożone jest pozytywne oddziaływanie prawa konkurencji na rynki i demokrację.

Książka jest oparta o szeroki, empiryczny materiał badawczy; analizuje w pogłębiony sposób przypadek Polski i Węgier i nawiązuje do doświadczeń innych krajów rządzonych przez populistów: Czech, Grecji, Indii, RPA i Wenezueli. Ponadto jej istotną część stanowi analiza roli Unii Europejskiej w zapewnianiu integralności systemu ochrony konkurencji.

Książka umożliwi wyciągnięcie lekcji na przyszłość zarówno w odniesieniu do krajów rządzonych przez populistów (takich jak Polska), jak i takich w których jest to możliwe w przyszłości. Po pierwsze identyfikuje cztery możliwe scenariusze oddziaływania rządów populistów na system ochrony konkurencji i nazywa przejawy negatywnego wpływu tych rządów. Dotyczą one m.in. ograniczenia niezależności organów ochrony konkurencji, ich wiedzy eksperckiej oraz zakresu kompetencji, a także wybiórczego i ograniczonego stosowania prawa przez te organy (np. w odniesieniu do spółek kontrolowanych przez rządzących). Po drugie, proponuje rozwiązania pozwalające uczynić system ochrony konkurencji bardziej odpornym na

oddziaływanie rządów populistów. Kluczowe jest w tym zakresie wzmocnienie organów ochrony konkurencji. Po trzecie wskazuje, że konieczne jest takie określanie priorytetów stosowania prawa konkurencji, by odpowiadało ono na społeczno-gospodarcze przyczyny leżące u źródła popularności populizmu, w tym m.in. rosnące nierówności ekonomiczne. Po czwarte, wskazuje na potrzebę aktywniejszej roli Unii Europejskiej w przeciwdziałaniu antyintegracyjnym działaniom gospodarczym państw członkowskich UE.

Książka wpisuje się w dyskusję na temat kryzysu demokracji liberalnych w Europie i na świecie, w tym odnośnie do ekonomicznych źródeł tego kryzysu. Pozwala lepiej zrozumieć jakie są związki pomiędzy demokracją liberalną a gospodarką wolnorynkową. Zachęca do dyskusji nad takim kształtowaniem porządku gospodarczego, by umacniał on demokrację i stanowił odpowiedź na nowe, społeczne i środowiskowe wyzwania przed nimi stojące.

O autorze:

[Maciej Bernatt](#) jest profesorem Uniwersytetu Warszawskiego na Wydziale Zarządzania, doktorem habilitowanym nauk prawnych i magistrem stosunków międzynarodowych. Kieruje Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych WZ UW i jest redaktorem naczelnym anglojęzycznego Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies. Był wielokrotnie stypendystą polskich i zagranicznych instytucji, w tym na uczelniach i jednostkach badawczych w Australii, Niemczech i Stanach Zjednoczonych. Realizuje badania w międzynarodowych zespołach badawczych i publikuje w prestiżowych periodykach naukowych i prasie ogólnopolskiej. Jego zainteresowania leżą na styku prawa konkurencji, prawa konstytucyjnego i praw człowieka, prawa administracyjnego oraz prawa UE. W swoich badaniach nawiązuje do doświadczenia zawodowego wyniesionego z pracy w Trybunale Konstytucyjnym, Sądzie Najwyższym, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz zainteresowań polityką, ekonomią i historią.